

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiae Doctoris Canonici Ecclesiae
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temulentia
Malo, Eiusque Remediis, Variis Item Scitu Iucundissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. XXVIII. De Musica conuiuiis adhibita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

Fœmina peccati gluten; latet anguis in illa.

Si sapias: hanc ceu sit pestis amara, fuge.

Noxia fœminei fugias contagia cœtus,

Quanti causa mali, fœmina prima fuit?

3. *Georgic.* Virgilius quoq; non incongruè, de hac cum mulieribus familiaritate:

Carpit enim vires paulatim, vritq; videndo,

Fœmina.

Que omnia honestis atq; ingenuis viris, sacro præsertim ordini, qui continentiam profitetur, adscriptis, incitamento sint, ad declinandas eiusmodi, cum fœminis conuiuationes, vbi tentationis aliquid suboriri possit. nedum sustineant, ipsorum in præsentia, introduci colloquia, de rebus veneris. Quod si fieret, aut id reprehendant & impediunt: aut si non possint vel subtristi vultu displicentiam indicent vel è confesso illicè excedant.

CAPVT XXVIII.

De Musica conuiuio adhibita.

*Conuiuio-
rũ parer-
ga qua?*

VEntum ergò ad conuiuiorum parerga. Musicam, inquam, spectacula, choreas atq; alia oblectamenta, quæ sæcularium hominum conuiuio licitè adhiberi aliquando possunt. Non hic ago cum Clericis ac Religiosis, qui quid hisce in rebus ipsorum statui congruat, aliundè pernouerunt. Hac ad illos non pertinent. noster est animus, ingenuos viros, eiusmodi sanctum vitæ genus haud profectos, isthic informare, ne in quibuscũq; oblectationibus, honestatis limites egrediantur, imò ne grauitè delinquant.

*Cur diuer-
sa lenoci-
via præcũ
conuiuio
adhibita?*

Ac primùm; yniuersim aliquid, illis de lenociniis vt dicamus, videndum, cur veteres olim ea cõuiuio

suis

suis admiserint? iucunditatem vt conuuiis atq; latitudinem procrearent; quis non dicet?

Atqui verò & aliam huius pmissionis causam indicat Diotogenes hisce verbis. Caterum primi illi Legis latores cum animaduertent, quod hominum studia non possent omnino tranquilla esse, admiscuerunt eis Musicam, saltationē, & rythmos, motu certo & ordine constantes, adhuc ludos concesserunt, qui vel ad mutuā conjunctionem promouerent, vel ad verum agnoscendum, ac cuendumq; ingenii, facerent. Similiter illis qui Ebrietate & crapula adducti, aliquid mali perpetrabant, tibias & concentū accommodarunt; vt ingenia his modis irrigata, honestiores maturescendo mores acquirerent. Ergo inde colligendū. præcipue Musicā à veteribus vsurpatā, vt Ebrietas à conuuiis profligaretur, quando animis, eius dulcedine ac suauitate delinitis, ac raptis, nimia vini licentia poculorumq; violenta coactione impedita, sobrietas illusa conseruaretur.

Quin etiam oblectationis, & honestæ voluptatis ergo adhibite, non erit carpenda; imò pertæpè suadetur, tū ad leniendas animorū asperitates; tū ad illicitas cupiditates reprimendas. Hinc Alexander ab Alexandro. Platonis institutum erat, vt Iuuentus Musicæ disciplinis, inter primas artes instrueretur, vt grauiora studia, honesta voluptate lenirent. Id quod Pythagoras quoque censuit, qui repentinos motus animi, & mentis perturbationes, nullare magis, quàm vocum concentu emulceri putauit. Vnde Clinias Philosophus Pythagoræus, apud Ælianum, si quando ad iracundiam se præcipitem ferri sensisset, confestim chordis adaptatis, Cytharam pulsabat. Interrogantibus cur id faceret? Respondit. Quoniam animo mitigor. memorabilis est historia & scitu digna

Primum iucunditatem ergo. Lib. de sanctitate apud Stoicæum. ser. 41. de Republico. 2. Causa arcende temulentia.

Genial. dier. lib. 2. cap. 25.

Musica hominum de multos animos. Lib. 14. de varia historia.

Lib. 1. Me- digna, quam Albertus Crantzius recenset. Ludou-
zop, c. 27. cus Pius Imperator, cum Theodulphi Episcopi cō-
 filio & instinctu regno exutus, captus & in carcer,
 à Lothario Impio filio coniectus esset, liberatus &
 restitutus in regnum, vinctum vicissim Theodul-
 phū, carceri includit; in quo cū hymnum: *Gloria*
laus & honor tibi sit, Rex Christe Redemptor; quem in
 custodia composuerat, ipso die Palmarum, audien-
 te Imperatore cātaret, eius dulcedine permollitus,
 veniam dedit Theodulpho, vitæ suæ insidiatori, &
 liberum abire permisit. Verissimum itaq; quod ait
Francisc, Franciscus Petrarcha. Est haud dubiè in animis ho-
Petrarcha minum generosis maximè, potētissima Musica, sed
de remed. effectus supra fidem varii. hos ad lætitiā, illos ad
viriusque sanctū & deuotum gaudium, piaq; nōnunquam
fortune, lachrymas mouet.
lib. 1, Dial.

23, Iosephus quoq; de Saule Rege Israhelitarū pri-
Lib. 6. an- mo: *Dauid ad Samuelem,* inquit, *demonū incursum exa-*
219, Iudai- *gitatum, accersitus est, vt cantu demulceret astuantem*
sur, cap. 9, *mentis furorem. Id quod praestitit. Nam quoties in mor-*
bum incidit Saul, stans Dauid ad caput, cū sacros hym-
nos voce & fidibus cecinisset, ad sanam mentem redu-
ctus est.

Musica Musica quoq; multas impediri subinde malas co-
multas im- gitationes, in Clytemnestra, Agamemnonis vxore,
pegit ma- docetur, Hanc enim Ægyptus non prius corrūpe-
la cogita- re potuit, quā Demodocum, Poētā & Musicū in-
tionem, signē, qui Clytemnestrā ab Agamēnone custos erat
Eustath, in relictus, è medio sustulisset. Tanta erat Musicæ vis
3. Odys. in castitate tuenda. Eandem ob causam Plemius,
Homer, Demodoci frater, ab Vlysse, Penelope vxori custos
 datus, esse tingitur, qui vt in primo Odyss,

Βίη παρὰ τοῖς μνηστῆσι μείδ' εἶα

Coactus apud procos canebat; non turpes fabulas, sed miserabilem Græcorum reditum à Troia. Coactus autem canebat, quia non, ut procos oblectaret, sed ut Penelopen custodiret, in Ithaca, ab Vlyffe relictus erat.

Hæc ob causas omnes, Græcis, ut Plutarchus ait. *In Laconibus.* Nullum conuiuium suaue videbatur absq; Musica; cuius modestum vsum, nemo sanæ mentis poterit improbare.

Abfit verò omnis lasciuia, procul sint turpes amatoriaq; cantilena, quas, ut morum, animorumque corruptelas perniciosissimas, honesti viri non tolerant. Nam ut S. Ioann. Chrysoft. ait; *Quemadmodum sordes & limus, aures corporis obstruere solent: Sic meretricij cantus aures mentis solent oblinire, atq; immundas facere. quasi enim sterces auribus vestris immittunt, huiusmodi cantilena, & quod Barbarus ille minabatur dicens: Comedetis sterces vestrum, id nunc multi non verbo, sed re in vobis faciunt, imò verò multò peius ac fædius. Nam fornicarij cantus, multò magis quàm stercorea, sunt formidabiles.*

Moderatum verò, & non nimium Musices vsum, permittendum dico, ne animi eius dulce dine illecti, penitus effæminentur. Id ipsum veritus est quoq; de suis Turcis Solimannus Turcarum Rex. Nam cum ipsi à Francisco I. eius nominis, Gallorum Rege, peritissimi, in omni genere Musicæ, artifices, donati missi essent, illis primò summo opere delectatus fuit. Mox cum Constantinopoli summo studio populæ ad audiendum concurrere, & earum artium disciplinam affectare cerneret, veritus, ne animi ciuium effæminarentur, instrumentis omnibus confraçtis, & igni absumptis, Musicos ipsos Francisco Regi remisit. Cavit quippè perfidus Mahometus in

Ec 5 Alco-

Omni lasciuia sic procul à Musica. In Psal. 118.

Similia. Cantilena amatoria.

Vsus Musica sic moderatus.

Lycosth. In Theatro vit. hum. volum. 1. Lib. 1. Turca Musiam auerabat.

Alcorano suo, omnia ea, quæ Barbarorum animos ad segnitiam emollire, & ad bellicæ Fortitudinis enervationem, redigere possent. Vinum, Musicam, artes deniq; omnes liberales, falsò hac de causâ suspensitas habuit. Quæ res monet, ne excedatur modus; neque animi liberales Musicæ se totos addicant, omni alia reiecta cogitatione atq; cura.

Non possum verò quin hic reprehendam prodigos illos pecuniarum suarum dilapidatores, qui exemplo quorundam Imperatorum, in aulæcos, fidicinesq; sunt ita profusæ liberalitatis, ut absq; vilo modo iis pecunias elargiantur, loculosq; non penitendo, atq; incomparabili damno persæpè, exhauriant. Meminit Macrobius delectatum Augustum Imperatorem, inter cœnas, pueris Symphonicis, quos ideo ingenti copia frumenti donauit. Caligula verò Suetonio teste, cuidam Eutycho, in quadam comessatione inter Apophoreta, vicies sestertium donauit, quod esset ære nostro, quorundâ computatione, viginti millia ducatorum. Vespasianus quoque, Tarpeio Diodoroq; Cytharœdis, ducenta sestertia, dedit, plurimas insuper coronas aureas. Horum imitati, prorsus immanes largitiones, nostri quoq; Germani, erga Cytharœdos atq; fidicines, nimium proluxa sunt benignitate, præsertim Ebrij. Satius fuerit, arbitrio meo, si quod illis non debetur, ad vultus pauperum Christi reseruaretur.

Profusi nimium largitores in fidicines.

Saturnaliuum lib. 4.

In Caligula Imp.

In Vespasiano.

Delectus in Musica.

Osiores Musica.

De delectu habendo in Musica, quilibet suas consulat aures, ac honestatis rationem, quid cuiq; temporali loco atq; personis conueniat.

Corrupta verò quorundam iudicia, hic taxari merito possent, qui vocalem, quam dicunt Musicam, quæ diuersarum vocum concentu efficitur, rusticianæ quidem vtriculæ post ponendam censent, quos vix aliud symphonix genus delectat, præterquam il-

lius Tonij, Vtricularij fistulicinis, apud Baptistam In Bucolis
Mantuanam, quando *cu.*

- *Multiformi Tonius cui Tibia buxo,
Tandem post epulas & pocula multa, sonorum
Ventriculum sumit, buccasq; inflare rubentes
Incipiens, oculos aperit, ciliisq; leuatis,
Multotiesq; altis flatu à pulmonibus hausto,
Vtrem implet, cubito vocem dat tibia presso.
Nunc huc nunc illuc digito saliente, vocando,
Pinguibus à mensis, Iuuenes, ad compita, cantu
Saltidico, dulciq; diem certamine claudit.*

Deprauatum hoc illorum iudicium, à barbara *Plutarch.*
quadam inscitia profectum, simile est illi Antea Scy- *Apops.*
tharū Regis sententiæ. Nam is cum Ismeniam opti- *Regum.*
mū Tibicinem in bello cepisset iussit canere: atq; ce-
teris eius suauitatem admirantibus, ipse per ventum
& Acinacem iurauit, *sibi incundius esse, audire hinni-*
tum equi, quàm Ismenij tibia. Et illos hisce imperitis
rerum æstimatoribus adiungo, qui repudiata facile
Musica, ad res futiles alias, facillimo negotio se transfundunt, quod & apud Iasios, populum magna ex parte piscibus victitantem, contigisse narratur. Nam cum apud eos insignis quidam Cytharædus, *Erasm. A.*
in foro publico egregiè fidibus luderet, omnes ac- *pops. lib. 2.*
currerunt, attoniti cantus dulcedine. Verum simul atque tintinnabulum sonitu signum dedit, ad esse pisces venales; turba subito deseruit cantorem, & ad piscium mercatum aduolauit, vno excepto, qui quod surdaster esset, tintinnabuli sonitum non audierat, aut certè non attenderat. Huic Cytharædus, propius accedens, gratias egit, quod & artem honorasset, & iptum non passus sit esse prorsus desertum. Tum ille, *an sonuit tintinnabulum? Imò sonuit,*
inqui-

Inquiebat Cytharædus. *Valeas ergò cum Cythara tua; seſeq; mox, vt alij, ad piſces proripuit: ac Cytharædo liberum erat, ſibi canere & Muſis.*

Hæc diſta ſint de Muſica; ab ea ad ſpectacula & alia id generis ludicra nos transferemus.

CAPVT XXIX.

De ſpectaculis, hiſtrionibus, Mimis.

*Lib. 1. Ph.
miser,*

Silius Italicus teſtatur, ſolitos olim veteres inter conuiuia gladiatorum, mutuis ſeſe vulneribus lacerantium ſpectacula agitare, more à Campanis orto, mea ſententia, quibus illud Strabo adſcribit, ſic enim eleganti verſu Silius.

*L. 5. Geo.
graph,*

*Quin etiam exhilarare viris conuiuia, cæde
Mos olim, & mifcere epulis ſpectacula dira,
Certantum ferro; & ſæpè ſub ipſa cadentium
Pocula, reſperſis non parco ſanguine, menſis.*

Frequentius erat, amores mulierum, & adulterii, ſpectaculis, item Tragicas actiones & cædes repræſentare, quibus præter omnem modum, ingenti virtutis ruina, cum primis addixerat ſeſe Ethnica vetuſtas. Verat verò Apoſtolus, Chriſtianis hominibus, illius generis oblectamenta omnia, quæ fæditatem aliquam, aut complectuntur, aut ſaltem inſinuatam, & impreſſam ſpectatorum animis, relinquunt, ſiue Comædiis conſent, ſiue Tragædiis, hiſtrionibus ac

Ephes. 5.

Mimis. Turpitudinis aut ſtultiloquium aut ſcurrilitas, quæ ad rem non pertinet, nec nominentur in vobis, ſicut decet ſanctos. Quæ verba Lactantius excipiens & exaggerans. Itaq; his & delectantur, inquit, & libenter inter-

*L. 6. diui-
nar. Inſtit,
cap. 20,*

ſunt; quæ quoniam maxima ſunt irritamenta vitiorum, & ad corrumpendos animos potiſſimum valent, tollenda ſunt nobis; quia nõ modò ad beatam vitam nihil con-

ferunt